

Anno 1956

**Vētra Indrānu ošos – Krūmiņ, ej tiem krieviem palīgā – Vai tikai
tas Klauverts nav sarkans? – Nedaudz vārdos – Es caur savu
objektīvu ņemu dabu – beigtu, dzīvu...**

Latviešu stends imigrantu daiļamatniecības izstādē Adelaides pilsētas namā *Immigration Week* ietvaros 1956. g. oktobrī. Kreisā pusē Herta Strauta, otra neatpazīta. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

VĒTRA INDRĀNU OŠOS

1 956. gadā mēs uzvedam K. Goldoni *Divu kungu kalps*. Par to A. Zariņš raksta:

Izrādē piedalījās gandrīz tikai jauni teātra spēki. Lielo lomu vilka Juris Zemītis ar Trufaldino, parādīdams skatuviskas dotības, kustību akrobatiku, dzīvīgu mimiku un komismu. Viņa spēles straujums virzīja visu izrādi, un režisors bija ļāvis Jurim iztraktoties no visas sirds. Šinī izrādē viņam sākās ilggadīgā sadarbība ar Uldi Siliņu, kas tēloja doktoru Lombardiju. (Zariņš A. Treji Vārti, 1990. g., Nr. 135)

Par mani L. Bērziņas recenzijā AL lasāms:

No komisko lomu tēlotājiem īpaši jāizceļ U. Siliņš ar doktoru Lombardiju. Mācītā doktora tēlam jaunais aktieris bija izvēlēties ļoti interesantu masku, kas viņu pārveidoja līdz nepazīšanai. Rūpīgas, pārdomātas un izstrādātas bija kustības. Žēl, ka piemērotā loma bija neliela, un aktieris tik maz sevi varēja parādīt. (Bērziņa L. Divu kungu kalps. AL, 1956. g. jūnijs)

Kad bijām lugu nospēlējuši, tad atklājās, ka ir vēl viens cēliens, un mana loma nemaz tik maza nav. Jā, mēs bijām galvenokārt jaunie – bez mums ar Zemīti vēl piedalījās J. Freijs (vēlākais Toronto DV teātra aktieris), L. Dombrovska, Z. Nīce, A. Bruzgulis, J. Svilāns, A. Lucis. I. Akmeņkalne, A. Knope u.c.

Pielikumi Historia.lv:

Raksts: *L.B. Divu kungu kalps. Austrālijas Latvietis (1956.)*

Raksts: *Ed. Š. Divu kungu kalps. Austrālijas Latvietis (1956.)*

Un kur tad vētra *Indrānu ošos*, ko sacēla K. Gulbergs un dekorators U. Āboliņš ar savu nepierasto pieeju Blaumanim. Reālo dekorāciju vietā bija tikai daži atribūti un ēku iezīmes, kas neradīja ilūziju, ka darbība notiek lauku sētā gadsimtu maiņā.

Man Ulda dekorācijas deva labu izdevību pazoboties tā gada preses balles izdevumā.

K. Goldoni *Divu kungu kalps*. No kr. – J. Zemītis (Trufaldino), J. Freijs (Pandolfo), J. Svilāns (viesnīcnieks) un U. Siliņš (doktors Lombardijs). Attēls no SLT arhīva.

*Kad Āboliņš ņem otu rokā,
Viņš osi pārvērš pudeļkokā.*

Tas nu bija *blaumanistiem* par traku. L. Gailīte gan jūsmoja par tādu progresīvu pieeju teātrim, bet inscenējums radīja pilnīgu sašutumu konservatīvajās aprindās. Cīņa ilgi turpinājās avīzēs un sanāksmēs un tika nosaukta *vētra Indrānu ošos*. Sabiedriskais darbinieks E. Šmugājs bija viens no galvenajiem konservatīvo karoga nesējiem. Viņš lasītāja vēstulē raksta:

Laipns lūgums, cienītie eksperimentētāji, abstraktētāji un modernizētāji, lūdzami atstāji mierā latvisko gara kultūru. Ļaujiet tai mirdzēt savā spožumā cauri mūžiem tādai, kādu to radījis latviešu ģenijs, vai tās būtu tautas gara mantas vai atsevišķu autoru darbi. Ļaujiet to skatīt, dzirdēt un baudīt latviešu tautai tādu, kāda tā radīta un tai domāta, bez jūsu modernās grāvracu frakas. (...) Ar Raiņa vārdiem runājot, nemaitāji to, ko jūs nespējat kost. (Šmugājs Ed. Grāvracis frakā. AL, 1956. g. jūlijs)

Ed. Vulfa 70. dzimšanas dienu mēs atzīmējām ar viņa komēdiju *Svētki Skangalē*, ko tēvs bija restaurējis jau Vācijas nometnē no atmiņas gandrīz *verbatim*. *Spārnotos gados* minēts, ka viņš esot restaurējis arī Vulfa *Sensāciju*. Tā man pirmā dzirdēšana. Viņš gan Vācijā ar mātes un manu palīdzību restaurēja *Veco pilskungu*. Mūsu kopproduktā bija daudz caurumu, un Sidnejā restaurētais *Vecais pilskungs* netika spēlēts.

Par manu tēvu, kas spēlē Bumbieri un vada režiju, L. Bērziņa raksta:

Par Mārtiņu Siliņu varēja runāt kā par mākslas tēlu – viņa Bumbieris likās tik patiens, un tam piemita tāds siltums un tāda sirsnība, ka visi (citi) trūkumi bija jāignorē.

Par mani: *īpatnējs maskā, grimā un kustībā bija U. Siliņa teoloģijas kandidāta Godiņa kariķējums. Šoreiz Siliņš jutās īsti savā ādā un parādīja, ka savus komiskos tipus izstrādā rūpīgi un pārdomāti.* (Bērziņa L. Skatuve. AL, 1956. g. decembris)

Pielikumi Historia.lv:

Raksts: *M. S. 40 gados nenovecojies darbs. Austrālijas Latvietis (1956.)*

Raksts: *Bērziņa, L. Dzīvais cilvēks skatuvē. Austrālijas Latvietis (1956.)*

KRŪMIŅ, EJ TIEM KRIEVIEM PALĪGĀ!

1956. gads ir satraukumiem pilns – parādījusies pirmā plaisa lielajā PSRS ēkā. Sacelšanās Ungārijā. Televīzijas nav. Jāpaļaujas uz to pašu mazumiņu, kas dzirdams pa radio un parādās presē. Sekojam visam ar aizturētu elpu. Kas to no tiem gulaša ēdājiem būtu domājis! Visbeidzot PSRS nodevība, brutālā sacelšanās apspiešana un bēgļu plūdi uz rietumiem.

Otrs svarīgs notikums – Olimpiāde! Pirmā mūsu kontinentā! Bet vai tā nenoies lejā pa burbuli sasodītās Padomijas dēļ? Otra pulvermuca ir sarkanā un nacionālā Kīna.

Lai vai kas, uz Olimpiādi jābrauc, kas zina, vai vēl kādreiz mūžā iznāks ko tādu redzēt. Izvēlēta vieta – Melburna. Mēs dzīvojam Hjume lielceļa malā. Tas ir galvenais ceļš starp Sidneju un Melburnu un pa to zināmā dienā un laikā mums garām nesīs olimpisko lāpu.

Tas laikam bija nedēļas nogalē, jo mūsmājās saradās ciemiņi no tālākām dzīves vietām. Dzeram kafiju un gaidām. Beidzot, aplausu sveikts, skrien lāpas nesējs ar pavadoņiem. Ceļmala ļaužu pilna. Pēc īsa brīža mēs esam atpakaļ pie kafijas tases, un lāpa turpina ceļu uz Melburnu.

Septembra beigās braucam Artura Agacka mazajā *Peugeot* uz Melburnu. Kopā ar mums ir arī grāmattirgotājs A. Priedītis. Brauciens ilgst gandrīz 12 stundas.

No mana feļetona AL:

Šī raksta primārais nolūks ir paziņot AL lasītājiem, ka mana persona ir ieradusies Melburnā un atvērusi galveno mītni Mūnī Ponda priekšpilsētā.

Melburna ir pārmainījies līdz nepazīšanai. Bāros novietoti TV aparāti (traucē sistematisku dzeršanu) un visur redzamas olimpiskās iezīmes. Pat gaļas veikalos desas izskatās pēc olimpiskajiem apliem un prominentā vietā izliktās jēra kājiņas atgādina olimpisko lāpu.

Veikali pilni suvenīriem. Parniecīgu depozītu un nomaksu uz trim gadiem jūs varat nopirkt koala lācīti vai ķenguru (spalvu izkrišanu negarantē). Lētāki ir bumerangi, bet tā kā man viens jau ir, tad jaunu nepirkšu. Veco projām aizsviest nav iespējams.

Uz Kolinsa ielas man viens džentlmenis par 50:0:0 (nezinātājiem: 50 mārciņas) piedāvāja Olimpiskajā stadionā vietu blakus Edinburgas hercogam un četras ieejas kartes, katru par 25:0:0, blakus Dānijas princesei.

Arī Anglijas ķēniņienes vīrs, Edinburgas hercogs, ir šeit, lai atklātu spēles. Austrāļiem karaļnams ir vēl ļoti svarīgs. Princis Filips ir ieradies ar karalisko jahtu, kas noenkurota krastmalā. Divi skuķi, ieraudzījuši augsto viesi uz klāja, sauc:

– *See you later, alligator!* (Satikšu tevi vēlāk, aligator)

– *In a while, crocodile!* (Pēc brīža, krokodili), atbild Filips. Vārdi ir no populāra šlāgera.

Ungāru olimpiskā vienība ierodas Melburnā ar sēru lentu ap piedurknēm un medijos protestē pret PSRS piedalīšanos, jo *ungāri nevēloties cīnīties ar krievu slepkavām*. Viņus sagaida ap 2000 ungāru demonstrantu ar Ungārijas nacionālo himnu un saucieniem: *Cīnies līdz beidzamam elpas vilcienam!*

Avīzes ziņo, ka 12. novembrī ungāru olimpiskās vienības locekļi saplēsuši sarkanās Ungārijas karogu, kas bijis pacelts oficiālajā karogu uzvilkšanas aktā pie olimpiskā ciema ieejas. Ungāru vienības vadītājs paziņojis, ka viņi spēlēs pārstāvēs brīvo Ungāriju. Tagad mastā plīvo Ungārijas nacionālais karogs.

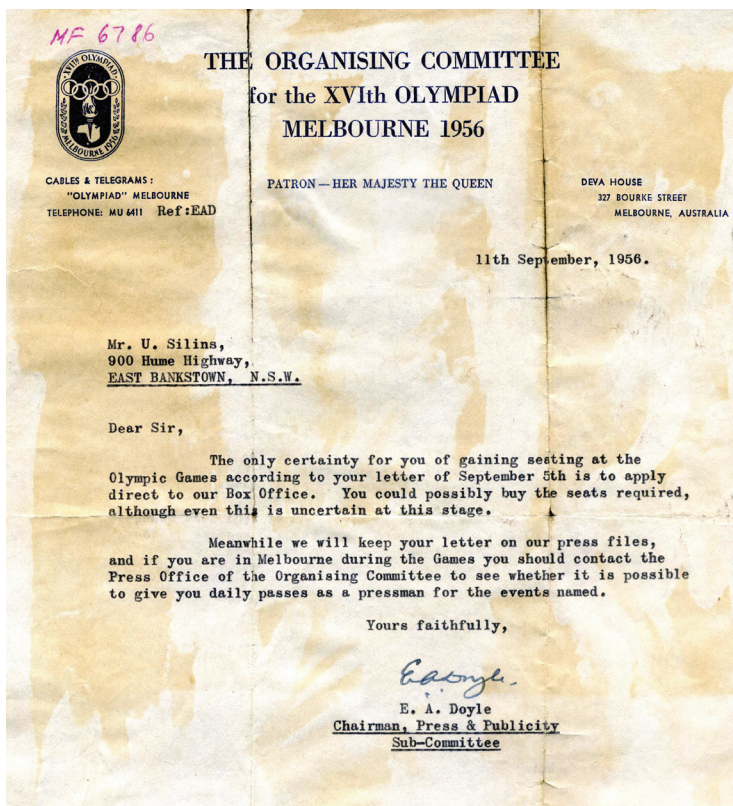
Viens otrs no olimpisko locekļu stāstiem liekas pavisam neticams. Tā kāds no atlētiem preses intervijā izteicās, ka tikai pirms nedēļas viņi cīnījušies Budapeštas ielās. *Mūs sagūstīja speciāli izsūtīta tanku patruļa. Kravas mašīnās mūs nogādāja lidlaukā, kur paziņoja, ka tiksim nosūtīti uz Olimpiskajām spēlēm Melburnā.*

Kāds cits stāstīja, ka viņi ieradusies Prāgā pirms pēdējā krievu uzbrukuma Ungārijai. Sportisti gribējuši atgriezties mājās, bet čehu ierēdņi paziņojuši, ka sportistus, kas atteiksies turpināt ceļu uz Melburnu, ievietos koncentrācijas nometnē.

Viņiem līdzī esot arī krievu slepenpolicijas aģents. Vairāki dalībnieki jau lūguši patvēruma tiesības.

PSRS vienība, ierodoties Esendonas lidlaukā, savkārt pārsteidza skatītājus ar saviem tērpiem. Avīzēs lasāms, ka melburnieši vienprātīgi atzinuši, ka krievu ciemiņu apģērbs ir piedauzīgākais, kādu viņi līdz šim redzējuši. *Vienības locekļi bija drānās, kas izskatījās tā, it kā nēsātāji viņās būtu gulējuši nedēļām ilgi. Milzīgais meža cirtējs 2 m 20 cm garais Jānis Krūmiņš bija visu uzmanības centrā. J. Krūmiņš, ņemot vērā viņa milzīgo augumu, tomēr vairāk izskatījās pēc ogļu nesēja nekā pēc internacionāla pārstāvja. Viņš nēsāja Homburgas stila cepuri, zilu divrindu uzvalku un maisveidīgas bikses.*

Tas nebija vienīgais pārsteigums. Padomju Savienības vienība atsacījās ēst pēc krievu parauga sagatavotus ēdienus, lai gan viņu ēdienkarte bija apstiprināta Maskavā. Vienības vadītājs pieprasīja pasniegt biešu zupu, gaļas risoles tomātu mērcē, augļus,

Olimpiādes organizācijas komitejas atbilde Ulda Siliņa lūgumam piešķirt preses caurlaidi uz sacensībām. Attēls no U. Siliņa ģimenes arhīva.

saknes un medus pankūkas. Citādi olimpiskā ciema vadītāji ar Padomju Savienības sportistu izturēšanos ir apmierināti un apzīmē krievus par perfektiem džentlmeņiem. Vienības locekļi apmeklē speciālo angļu valodas klasi un tagad visus sveicina ar *good-morning* vai *good-night*.

Tā kā es biju angažēts sūtīt savus ziņojumus arī uz Vācijas avīzei *Latvija*, izdomāju, ka man vajadzētu iegūt Olimpiādē akreditēta žurnālista statusu. Vispirms iestājos Austrāliešu žurnālistu savienībā, saņemu no avīzes pilnvaru un aizrakstīju Olimpiskajai komitejai: *davai biļetes!*

Atbilde nebija daudzsološa, bet es varot apmeklēt viņu Preses biroju un varbūt, ka varēšot saņemt caurlaides no dienas uz dienu.

Kad ierados Melburnā, Preses birojs jau bija pārcelts uz Melburnas kriketa stadijonu. Parādu sargam Olimpiskās komitejas vēstuli. Šis nelaiž mani iekšā!

AL redaktors A. Šmits saka, ka viņš pazīstot preses šefu, esot vairākas reizes tur bijis un viņam esot caurlaide – mazs papīra gabaliņš ar uzskribētu vārdu. Un tik tiešām ar to tiku iekšā bez grūtībām. Diemžēl preses šefa tur nebija. Lai pienākot vēlāk! Es atmetu akreditācijai ar roku. Un tā A. Priedītis no tās pašas avīzes, kur es, sēdēja žurnālistu nodalījumā, J. Tilibs apmeklēja boksa sacīkstes kā foto žurnālists, bet mans mazumiņš, kas vēlāk saproducēja desmit reizes vairāk rakstu nekā viņi abi kopā, tupēja maksas sektorā. *Tāda ir dzīve!* jūs teiksit? Jā, tāda tā ir.

Biļetes, izņemot uz atklāšanu, man jau bija. Šodien tas būtu kas nedzirdēts, bet es atklāšanas dienā nopirku kasē stāvvietu, cik atceros, par desmit šiliņiem. Protams, vieta nebija nekāda izcilā, bet man bija palienēts Ceisa (*Carl Zeiss*) tālskatis, ar kura palīdzību es varēju pievilkt vēlamo objektu praktiski sev pie deguna.

Publiku ielaida stadionā jau no 10.00 rītā, bet kaut kāda skatītāju izklaidēšana notika tikai pēcpusdienā, kad mūs iepriecināja viens pēc otra divi maršējoši pūtējorkestri.

Beidzot lielais brīdis ir klāt. Stadions ļaužu pilns. Vaļējā auto piebrauc Edinburgas hercogs. Gaviles. Iesoļo olimpiskās vienības. Pirmā, kā to protokols prasa, nāk Grieķija. Visām vienībām vairāk vai mazāk uzgavilē, ungāriem jo sevišķi, krievus saņem pieklājīgi. PSRS vienībā ir ļoti labs vidus distančnieks V. Kutzs un diska metēja N. Ponomareva.

Par Ņinu es biju uzrakstījis *Latvijai* rakstu *Uzmaniet savas cepures!* Viņa bija Londonas lielveikalā nozagusi piecas cepures un pieķerta. Sods – 3 ginejas. Melburnā Ņinu turēja aiz *dzelzs aizkara*, un prese viņai netika klāt.

No latviešu vieglatlētiem PSRS vienībā ir lodes grūdējs O. Grigalka un šķēpa metēja, eventuālā zelta medaļas ieguvēja I. Jaunzeme, varbūt te būtu jāpieskaita arī gada labākā augstlēcēja pasaulē V. Balode, kas dzīvo Odesā un latviski nerunā ne vārda.

Nopelniem bagātais sporta meistars O. Grigalka bija viens no tā laika labākajiem lodes grūdējiem un diska metējiem Eiropā. Sieva – augstlēcēja. Abi dzīvo Maskavā.

Grigalka diska mešanā palika 5. vietā. Labāk veicās rīdziniekam V. Stepanovam, kas izcīnīja sudraba medaļu svara celšanā (72–82,5 kg). Vai viņš bija krievs vai latgalielis, neizdevās noskaidrot.

Basketbolā latviešu ir vesela guba. Katram tiek pa sudraba medaļai. Viens no Olimpiādes populārākajiem atlētiem ir basketbolists J. Krūmiņš. *Garo Jāni* pazīst visa Melburna. Nemītīgi vajāts no preses vīriem un autogrammu medniekiem, Krūmiņš nevarēja atrast mieru ne peles alā. *Tā jums gan te ir dullība ar tām autogrammām!* Jānis man saka. *Man tā rakstīšana jau līdz kaklam!* (Un atcerēsimies, ka viņa kakls no zemes bija pēc oficiālām ziņām 2,18 cm!). Bet Augstākā Padome bija pavēlējusi savas valsts reprezentantiem būt ar visiem draudzīgiem, un tā nabaga Jānis vilka savā glītajā rokkrakstā parakstu pēc paraksta.

Komandā bez Krūmiņa, sešiem krieviem un trīs lietuviešiem ir M. Valdmanis (komandas kapteinis un saspēles vadītājs) un V. Muižnieks. Valdmanis ar Muižnieku spēlē lielisku basketbolu. Olimpiskās vienības treneris ir A. Gomuļskis, kas trenē arī latviešu 1956. gada Vissavienības meistarvienību ASK.

Arī Čīles vienībā ir latvietis, vieglatlētikas treneris E. Laipenieks.

Atpakaļ pie soļotājiem! Stadionā no Čehoslovākijas vienības kāds vīrietis entuziastiski vicina mums ar savu krējuma krāsas cepuri. Kas tas tāds? Attopamies, ka tas taču ir maratonists E. Zatopeks. Aplausi.

Kādā skaitliski mazā Dienvidamerikas valsts vienībā tūlīt aiz karoga soļo īsta skaistule. Vēlāk avīzē lasu, ka tā bijusi vietējā skaistumkaraliene, kura savākusi olimpiskajai vienībai daudz naudas. Melburna ir viņas atalgojums.

Indijas komanda nav liela. Soļo arī kāda ļoti glīta sprintere, kas diemžēl priekšskrējienā pakrīt un ar to pašu saka ardievas olimpiskajam sapnim.

Beidzamie ar militāru precizitāti iesoļo stadionā austrālieši. Neizsakāms troksnis. Starp Austrālijas olimpiešiem ir trīs latviešu *dīpīši* – basketbolists, kādreizējais Saules nometnes ģimnāzists, melburnietis P. Bumbers, no Adelaides lodes grūdējs J. Balodis, kas gan tālāk par priekšsacīkstēm netiek, un no Sidnejas – 14 gadus vecais peldētājs J. Konrāds.

Vienības ir nostājušās norādītajās vietās. Olimpisko lāpu ienes garo distanču skrējējs, 19 gadus vecais R. Klārks. 1200 galvains koris dzied Olimpisko himnu. Mastā uzvijas Olimpiskais karogs. Edinburgas hercogs atklāj spēles. 21 lielgabalu salūts. Simtiem miera baložu paceļas gaisā. Miers? No 87 valstīm piedalās tikai 67. Seko zvēresti dalībnieku un tiesnešu vārdā. Olimpiāde ir sākusies.

1955. gadā pirmo reiz avīzēs parādās Ilzes un Jāņa Konrāda vārdi. 13 gadus vecais Jānis Konrāds uzvarējis austrāliešu JDV meistarsacīkstēs 880 jardus peldējumā brīvā stilā jeb kraulā zēnu grupā līdz 14 gadiem.

Konrādi dzīvo netālu no mums. J. Konrāds, vecākais, ir zobu tehniķis, tenisa entuziasts, kundze – zobārste, vecākās meitas vārdu esmu piemirsis, tad Jānis un Ilze. Kad vecajam Konrādam prasa: *Kā tas nāk, Jāni, ka tev tie bērni tik labi peld?* Jāņa

Ineses Jaunzemes (1932–2011) zelta metiens Melburnas olimpiādē. Attēls: *olimpiade.lv*.

atbilde: *Vannā taisīju*. Tik tiešām bija labi nostrādājis, jo Jānis un Ilze bija nākamie olimpieši, zelta medaļu ieguvēji.

Laī gan mazais Jānis šoreiz tālāk par rezervista soliņu netika, jaunākā Austrālijas olimpieša godu neviens viņam nevarēja atņemt. 1958. gadā viņš ir pirmais peldētājs pasaulē ar pieciem pasaules rekordiem brīvā stilā.

Es galvenokārt skatījos basketbolu un vieglatlētiķu. Diemžēl neredzēju Melburnas latviešu basketbolistu draudzības spēli ar PSRS vienību. Protams, ka mūsējie zaudēja.

Šī bija vienīgā reize, kad PSRS medaļu ziņā pārspēja ASV (Austrālija palika 3. vietā) un *Mēs brīvie un laimīgie padomju ļaudis* skanēja itin bieži. Arturs Agackis spītīgi pa himnas laiku palika sēžot, bet man nebija viņa mugurkaula. Es negribēju būt baltais zvīrbulis un cēlos kājās.

Šķēpa mešanas finālā I. Jaunzeme trīs reizes pārspēj olimpisko rekordu, un medaļu pasniegšanas ceremonijā stadionu pāršalc PSRS himna. Teletaipi drudžainā steigā stāsta pasaulei, ka šķēpu mešanā uzvarējusi krieviete Inese *Ionzona*, viņas fotogrāfija ir redzama visās avīzēs. Nepazīstamā meitene pāris stundās ir kļuvusi par zvaigzni. Nekur ārzemju presē nav minēta viņas tautība. Krieviete Ionzona aiz prieka apraudas un apmulsusi stāsta reportieriem: *Es vienkārši metu, cik tālu vien varēju*.

Es Inesi satiku tikai Sidnejas Olimpiādes laikā, kad viņa bija Latviešu namā *Olimpiskā mājas māte*. Melburnā viņu redzēju pāris reizes basketbola zālē, latviskā džemperī skatāmos PSRS spēles.

Visslabāk ar Inesi iepazinās Čīles vienības vieglatlētikas treneris E. Laipenieks, kura istabā viņa bieži ciemojusies ar O. Grigalku. Laipenieks man vēlāk stāsta: *Olimpiskā ciema ceļmalā sarunājās kāds vīrietis un sieviete PSRS tērpos. Izskatās pēc latviešiem. Kad eju garām, abi apklust. Paeju kādu gabaliņu, griežos apkārt un eju atkal šiem garām. Nudien izskatās pēc latviešiem. Ziņkāres pēc noprasu. "Mēs arī domājam, ka jūs esat latvietis," Grigalka atbildējis.*

Reiz Laipenieks pa jokam ieminējies, vai Inese negribot palikt Austrālijā? Viņa pasmējusies un sacījusi, ka mājās gaidot trīs gadus veca meita. Šķīroties Laipenieks iedāvinājis Inesei pāri naglu kurpes, par kurām viņa priecājusies kā bērns. Tā viens pāris *aizsoļojis* uz Rīgu, otrs Grigalkas kundzei līdzī uz Maskavu.

Nekad neaizmirsīšu Krūmiņa Jāņa pirmo parādīšanos uz basketbola laukuma. Spēlē ar Singapūru 2. puslaikā treneris izšķīrās atļaut arī Jānim, kas visas iepriekšējās spēles bija sēdējis malā, izvicināt rokas. Publika, ieraudzījusi Jāņa milzīgā apmēra sporta bikses un kedas, sāka smieties. *Look, look, the big bloke is going on!* (Skaties, skaties, tas lielais vīrišķis iet virsū!) kāda dāma man blakus burtiski iekliedzās. *Isn't he funny!* (Vai viņš nav jocīgs). Skats bija tiešām komisks, bet, kad pie soda metiena Krūmiņam iznāca nostāties līdzās pašam mazākajam singapūrietim – Jānis viņam blakus izskatījās kā Eifeļa tornis – publika kļuva histēriska. Smējās tiesneši, smējās singapūrieši, smējās krievi, smējāties mēs, un kautrīgi pasmējās arī pats Krūmiņš.

Jānis tikai pirms trīs gadiem bijis nepazīstams meža cirtējs. Sporta vadība no viņa nesekmīgi mēģinājusi iztaisīt vieglatlētu, bet tad viņš pierunāts izmēģināt roku basketbolā. Un skaties, kas par augšupeju! Taču palika iespaids, ka mežā ar cirvi rokā Jānis justos labāk nekā uz basketbola laukuma. Pateicoties savam milzīgajam augumam, Jānis savu padarīja. Sodus viņš meta ar t.s. pannīnu un precīzi. Kustīgs viņš nebija. Spēlē ar amerikāņiem viņu parasti nelaida uz laukuma reizē ar Bilu Raselu (*Russel*), garāko amerikāņu spēlētāju un vēlāko basketbola leģendu.

Nu, Jāni, es Krūmiņam uzbilstu pēc spēles ar amerikāņiem, grūti gāja?

– Kas nu tur pa grūtumu? Šodien jau mums bija "izejamā diena". No sākuma vēl centāties, bet vēlāk... Krūmiņš par saviem pretiniekiem bija ļoti labi informēts.

Man laimējās veselu spēli nosēdēt kopā ar Krūmiņu, kurš arī bija starp skatītājiem. Kārtīgi izrunājāties. Pa reizēm gan viņš pameta pētošu skatu uz savu biedru pusi, bet palika sēžam kopā ar mani.

Par šo pašu reizi mans draugs, pazīstamais Melburnas sabiedriskais darbinieks I. Mirovics man pēc 56 gadiem raksta:

Runājot par basketbolu Olimpiādes laikā, atmiņā palikusi basketbola finālspēle – amerikāņi pret krieviem, ko mēs ar mūsu Asju redzējām. Pēc spēles abi nogājām

Jānis Krūmiņš (1930–1994) – olimpiskā sudraba ieguvējs 1956. g. Melburnas, 1960. g. Romas un 1964. g. Tokijas vasaras spēlēs. Attēls: thetallestman.com

ģērbtuvē, kur Asja ar savu meitenīgo personību dabūja uz Olimpiskās programmas visus amerikāņu un krievu komandas spēlētāju parakstus – amerikāņus uz viena vāka un krievus uz otra, ieskaitot Raselu un Krūmiņu.

Pirms dažiem gadiem man bija izdevība runāt ar kādu amerikāņu basketbola fanātiķi. Es viņam, tāpat joka pēc, izstāstīju par mūsu piedzīvojumu. Viņš teica, vai mēs vispār apzinoties cik tāds dokuments šodien varētu būt vērts, ņemot vērā, ka Rasels nekad neesot devis savu autogrāfu un minēja ceturtdaļmiljona dolāru. Es sajūsmā tūlīt piezvanīju mānai, ka viņa vinnējusi lielo laimestu. Viņa apgriezusi māju otrādi, bet Olimpisko programmu, diemžēl, nav atradusi. Es savās mājās arī nē.

Ko citu lai saka, kā tikai līdzjūtību, līdzjūtību, līdzjūtību!

Valdmanis bija sarunās visbrīvākais un arī visslīpētākais. Sarunās ar mums viņi visi bija ļoti pieklājīgi un par politiku un saimnieciskiem apstākļiem izvairījās diskutēt.

Es reiz jautāju Valdmanim, vai viņi ar Muižnieku ir labākie latviešu basketbolisti? Nē, vēl kādi trīs droši varot spēlēt Olimpiskā komandā, bet ikvienai valstij esot grūtības ar vienības izraudzīšanu.

Austrālijas basketbola komanda nebija izcila, jo zināms skaits spēlētāju, neskatoties uz kvalitāti, bija ņemti no katras pavalsts. Tā viens jefiņš no JDV, metot tālo, pārmeta bumbu pāri groza dēlim. Izlases spēlētājs! Pats tikai stulbi nosmējās.

Vēl jāpiemin kautiņš starp PSRS un Ungārijas ūdenspolo spēlētājiem. Šai disciplīnai vardarbība nav sveša arī draudzīgām tautām, bet abiem pretiniekiem spēle bija Budapeštas ielu cīņu turpinājums. Ungāri bija ar 4:0 krieviem priekšā, kad īsi pirms beigām spēle tika pārtraukta un uzvara piešķirta ungāriem. Pēdējie ieguva zelta medaļu, krievi – bronzu. Es spēli neredzēju, bet man gadījās satikt ungārus pēc spēles. Viņi bija pamatīgi apstrādāti. Labprāt būtu paskatījies arī uz krievu ģimijiem.

Futbola finālā sacentās PSRS ar Dienvidslāviju. Man bija stāvvieta. Neatceros, kura komanda bija sarkanos kreklos. Starp mums bija kāds sarkano atbalstītājs, kas nepārtraukti blāva: *Come on rats!* Viņš, acīmredzot, gribēja demonstrēt savu valodas prasmi, kas nebija neko laba, jo *reds* (sarkanie) izklausījās pēc *rats* (izrunā: *raets* – žurkas). Mēs viņu cietām kā zobu sāpes, bet tad sākām blaut, lai viņš aizveras. Aizvērās arī. Vai *raets* uzvarēja, neatceros.

Beidzot spēles bija galā, olimpiskā uguns izdzisusi, laiks braukt mājās. Mans atvadu feļetons AL, atstājot olimpisko pilsētu, noteikti apkaitināja daudzus melburniešus:

Melburna, kaut arī te nav neviena vērā ņemama tilta, arvien vairāk sāk līdzināties Sidnejai. Pilsēta ir pieņēmusi kosmopolitānisku seju. Kur pirms mēneša stāvēja konservatīvais uzraksts "Ladies," tagad lasāms "Damen, Femmes un Signoras". Starp daudzajiem suvenīriem, ko esmu iegādājies mājās vešanai, prominentu vietu ieņem chroniskas iesnas. Un te mēs nonākam pie sāpīgā laika jautājuma. Ar meteoroloģiskiem apstākļiem ļoti apmierināti ir paši melburnieši, lapi un eskimosi, bet pārējie, ieskaitot personas, kas iebraukušas no saulainās Jaunās Dienvidvelsas, domā, ka Melburnā vajadzētu rīkot Olimpiskās ziemas spēles. Bet būsīm godīgi – dažas dienas ir bijušas brīnišķīgas.

Melburnā pavadītais laiks ir bijis ļoti audzinošs. Es tagad pazīstu 58 karogus un protu nosvilpot kondensētu ASV himnu, kas olimpiskajā hitparādē ieņēma otro vietu.

Par Olimpiādi uzrakstīju Latvijai diezgan daudz rakstu. Redaktors P. Klāns man raksta:

Liels paldies par Jūsu rakstiem par Olimpiādu. Diemžēl tie ilgu laiku nenāca, pēc tam sanāca tik daudz, ka visus vairs nepaguvām iespiest. Nemiet par labu to, kas mūsu laikrakstā parādījās.(...) Jūs velti raizējaties, ka esat iesācējs, un ka

Jums grūtības ar rakstīšanu. Ja visi iesācēji būtu tādi kā Jūs, tad mūsu tauta būtu žurnālistu tauta.

Tūlīt pēc Olimpiādes PSRS vienība ar kuģi *Gruzija* devās uz Vladivostoku un pēc tam uz Maskavu, kur viņus gaidīja varens rauts. Latvijas olimpieši Rīgā ieradās tikai 2. janvārī, sagaidītājos bija tūkstošiem rīdzinieku. Līkmošana ilga veselu nedēļu.

Daži izvilkumi no radio, TV un preses intervijām Rīgā:

Jaunzeme: *Nav taisnība, ka Melburnas latvieši man par panākumiem šķēpu mešanā būtu uzdāvinājuši auto mašīnu. (...) Man nācās satīkties ar turienes latviešiem, no kuriem viena daļa bija pārvietotās personas, kas svešumā nokļuva kara gados. Daudzus no viņiem atceros kā izpalīdzīgus, viesmīlīgus un krietnus cilvēkus. Taču bija, gan nedaudzi, arī tādi, kas kļuvuši pilnīgi sveši mūsu tautai un zemei. Man, kā latvietei, bija kauns par viņu nekrietno, huligānisko izturēšanos.*

Arī Muižnieks sašutis par tautiešu nekrietno, huligānisko uzvešanos, sevišķi Francijas – PSRS spēles laikā. Vienīgais man zināmais *huligāniskais* izlēciens bija kāds sauciens krievu slepenajam ierocim: *Krūmiņ, ej tiem krieviem palīgā!* Stāvoklis bija ļoti kritisks, un padomieši gandrīz sāka ar francūžiem kauties. Sauciens netika

Ieejas biļete uz kādu no olimpiādes sacensībām. Iespējams, uz basketbola spēli.

ņemts vērā, Jāni uz laukuma nelaida, un PSRS spēli zaudēja.

Otrs gadījums bija finālspēlē ar amerikāņiem. Pēc katra Krūmiņa neveiksmīga metiena kāds *huligāns* pie amerikāņu groza basa balsī noteica: *Tas nekas, Jāni!*

Saņemu pirmo honorāru savā mūžā. AL izdevējs E. Dēliņš paskatās griestos un izraksta man čeku par 8 mārciņām ar šiliņiem. Paldies A. Šmitam un E. Dēliņam, kas mani, iesācēju, bija paņēmuši zem sava spārna.

Mājās pārbraucis, pie Konradiem iepazīnos ar Čīles olimpisko vieglatlētu treneri E. Laipenieku, kas tur ciemojās. Biju pat viņam līdzī TV studijā kā tulks. (Labi apzinājos savu samērā trūcīgo angļu valodu un nemaz negribēju iet, bet neviena labāka nebija).

Pasākumi ar to vēl nebeidzās. Olimprietim Jānim Konrādam Benkstaunas peldbaseina kompleksā bija pieņemšana, kurā es piedalījos kā preses pārstāvis. Jānim tūlīt piedāvāja kādā priekšpilsētas sporta kompleksā *viesu apsveicēja (Public relations)* posteni.

VAI TAS KLAUVERTS TIKAI NAV SARKANS?

Jau 1956. gadā Spodris nodibina sakarus ar *Sporta* redakciju Latvijā. Bija sarunāts tā, ka Spodris saņems avīzi un pretim dos materiālus par Melburnas Olimpiādi. No tā diemžēl nekas neiznāca, daļēji manas vainas dēļ.

Vēlāk viņam ir sakari arī ar Valsts fundamentālo bibliotēku. Spodris uz turieni sūta Austrālijā iznākušās latviešu grāmatas, protams, par saviem līdzekļiem. Pēc viņa domām trimdas literatūra ir jāglabā kādā centrālā vietā.

Savs labums no tā tiek arī SLT. Uz Spodra lūgumu no Latvijas atsūta *Žūpu Bērtuli* un vēl šo to. Galvenais – durvis ir atstātas vaļā mazā šķirbiņā. Ir iespējams sačukstēties, bet tajos laikos tāda sačukstēšanās bija uzdrošināšanās, pat nodevība. Sākās runas: *Nez, vai tas Klauverts nav tikai sarkans?*

Labi, runāsim par Spodra nacionālo stāju. Viņš nebija fanātiķis, viņš nebija urrā patriots. Viņš bija patriots šī vārda labākajā nozīmē, kas savas zemes un tautas likteni izjuta smagāk nekā daudzie urrā saucēji. Viņš bija bijis karavīrs, pietiekami smagi ievainots, lai tiktu atvaļināts, *Daugavas Vanagu* biedrs. Tajā pašā laikā viņš bija individuālists, kas akli negāja neviena pavadā. Spodra grēks bija uzdrošināšanās. Viņa grēks bija, ka viņa cīņas metodes ne vienmēr iederējās konvenciālos rāmjos.

Ap 1957. gadu Spodris tiek denunciēts un nonāk Austrālijas slepenā dienesta interešu lokā. Viņš ir gatavs sūdzēt vainīgos tiesā par goda aizskaršanu, bet trūkst īstu pierādījumu, kas viņu apmelojis.

Spodris Klauverts. Attēls no Sp. Klauverta personīgā arhīva.

Es domāju, ka pie vainas bija kāda anonīma, ultra nacionāla grupa (viens ideologs un citi akli sekotāji), kas zvanīja naktī pa telefonu un draudēja, vai tikai piezvanīja un tad nolika klausuli.

Arī personīgajā dzīvē rodas sarežģījumi, un Spodris atkal dzīvo vecpuišī, no sākuma Kings Krosā, vēlāk Stratfildā, un beidzot kopā ar Kēti Fērfildā.

Ar Elvīru notiek vairāki salabšanas mēģinājumi, bet tiem nav ilgs mūžs. Liekas, ka pirmo reiz viņš ir sists nokautā, var, bet negrib vairs piecelties.

Kādā vēstulē viņš M. Eglītim raksta, ka domā atgriezties Latvijā. Mintauts atbild, lai Spodris tādas domas met ārā no galvas, un, ka tas tikai dos iemeslu Spodra nedraugiem sacīt: *Nu, vai es neteicu!*

Lai Spodris tā kaut ko rakstītu, viņam tiešām vajadzēja būt tuvu izmisumam, bet viņš pārvar arī šo posmu un, kā vienmēr, optimisms un darbošanās prieks ņem virsroku.

NEDAUDZ VĀRDOS

* Pie mums no Zviedrijas viesojas dzejnieks Andrejs Eglītis.

Piektdien, 24. februārī viņam Latviešu namā ir referāts. Eglīša stāstu par apstākļiem Latvijā pēc AL ziņām noklausās 650 apmeklētāju. Nepatīkamu disonansi, vismaz manās ausīs, ienes Sp. Klauverta ievads, kas skan apmēram tā: jūs Zviedrijā savā starpā kašķējaties, tāpēc nenāciet mūs te mācīt, kā mums savā starpā jāsadzīvo. Tas viss skan tik nepieklājīgi, ka man ir neērti. Eglītis uz teikto nereaģē. Cik atceros, tad Spodrim presē bija saskriešanās ar Eglīti par palīdzības fondiem. Bija nodibināts kāds jauns fonds, un Eglītis kā Latviešu nacionālā fonda priekšsēdis aicināja presē otram fondam neziedot. Uz to asi reaģēja Klauverts.

Svētdien – Lirikas vakars. Pēc tam A. Eglītis dodas uz citiem latviešu centriem.

* Preses ballē Sidnejā uzvedam manis dramatizēto un režisēto J. Rirdana feļetonu par bērnu audzināšanu. Ansambļi: V. Ducmanis, J. Zemītis, I. Akmeņkalne un J. Svilāns.

* Sidnejas koru un dubultkvarteta groziņu un deju vakars Trokadero telpās. Trokadero pārvalde, ņemot vērā latviešu publikas priekšzīmīgo izturēšanos Kultūras dienu ballē, piedāvājusi Trokadero telpas par izņemuma maksu (50 mārciņas, ieskaitot orķestri un galdu aplākšanu) kādā no brīvajām dienām, kad telpas nav izīrētas.

* Vīru dubultkvartets *Imanta* ir iekļāvies jaundibinātajā Sidnejas latviešu vīru korī. SLVK ir 43 dziedātāji, diriģents J. Puisēns un komponists/pianists E. Freimanis. Valde nolemj, ka koris nesaistīsies ne ar vienu no latviešu organizācijām. Arī es iestājos SLVK, bet pirmajā koncertā esmu tikai priekšskara vilcējs.

Diriģenti: J. Puisēns (1956–1970), H. Rutups (1970–1975), B. Adijāns (no 1976. g.), D. Jaunbērziņa un J. Balodis (no 1977. g.), un visbeidzot D. Jaunbērziņa.

* Kopā ar *SLB biļetēnu* iznāk arī *Teātra Vēstnesis* un *NSW Sporta ziņas*. Biļetēns iznāk reizi mēnesī, rakstīts ar rakstāmmašīnu uz matricas un pavairots ar rotatora palīdzību. Tālāk mana *anonīma* vēstule, publicēta *Teātra Vēstnesī*:

Lūdzu man skaidrību! Arvien vairāk tautiešos manāma neizpratne un, kā teikt, kolektīva plecu raustīšana par literārās sekcijas darbību. Sekcijas priekšgalā jau vairākus gadus stāv K. kungs, lai gan pēdējā laikā šim amatam paši piedāvājušies vairāki kandidāti. Rodas jautājums: kas K. kungu vispār amatā ievēlējis?

Izdarot aptauju pie 700 tautiešiem, 699 personas vispār nezināja, ka tāda literārā sekcija eksistē, un 500 izteica izbrīnu, ka sekcija šāda cilvēka vadībā pastāvējusi ilgāk par mēnesi. No minētajiem 700 kandidātiem neviens par K. kungu savu balsi nav devis, tā tad viņš šo amatu ir ieņēmis pašplūsmes ceļā.

Tālāk par literārās sekcijas līdzekļiem. Ir zināms, ka priekšnieks apdzīvo 6 istabu dzīvokli, neskaitot virtuvi, iegādājies ledus skapi un nedēļu atpakaļ nopircis jaunu

nailona vēlas striķi.

Priekšnieka palīgs sev būvē jaunu māju, kurā pulcējas t.s. Ašfildas kliķe un maitā Sidnejas latviešu sabiedrisko domu. Abi minētie cilvēki rīko partijas reizi nedēļā, lai gan personīgie līdzekļi atļauj rīkot partijas reizi pa divām nedēļām. Protams, viss tas liek sabiedrībai brīnīties. Kases grāmatu viens no pilsoņiem redzējis tikai vienreiz un arī tikai tad, kad tā tikusi pirktā pie Dēvid-Džona.

Tad – kas autorizējis kafijas dzeršanu literāros vakaros? Sabiedriskā doma skaidri rāda, ka vairums pilsoņu vēlas tēju. Domāju ka SLT revīzijas komisijai vajadzētu pārbaudīt kafijas saturu un rezultātus publicēt biļetenā.

Priekšnieks izteicies, ka Lit. sekcijas līdzekļus izlietos jauna priekšvara pirkšanai, lai gan pagājušā Tēlojošās mākslas kongresā tika skaidri nolemts un pierakstīts, ka par minētiem līdzekļiem pirms sufliera būdu ar plīša sēdekli, ja vien līdzekļi atļaus. Ja sekcijas valde šo lēmumu ignorē, tad tas jā kvalificē kā pretīm strādāšana mūsu valsts neatkarības idejai un latvisko ideālu nost plēšana.

Runājot par sekcijas valdi, reizē jārunā arī par Ašfildas kliķi, kas nodarbojas ar sabiedrisko darbinieku nomelnošanu un gānīšanu.

Kliķē ietilpstošā gleznotāju frakcija, kas spoguļojas vēl satrunējušas akadēmijas saulītē un jūsmo par profesoriem, no kuriem viens gleznojis tikai bērzus un saldo ūdeni, bet otrs reņģes un sāļo ūdeni. Katra progresīva doma tiek apsmieta un nolikta. Bez tam šie kungi tikai ar grūtībām pūsgada laikā uzkleksē vienu bildīti, ko tad ar lielu ceremoniju uzdāvina radiem goda dienās.

Kliķē pie varas pašlaik atrodas teātra “melnie”, kas pirms gada nekaunējās nākt pie aktieriem ar pieprasījumu, lai arī viņiem dod dzert aktieriem paredzēto šņabi. Aktieri, protams, šādas prasības noraidīja. Tūlīt sākās sabotāžas akti. “Zaļās krūzes” izrādē dekorācijās, baltās drēbes vietā, tika izkārtā melna, un “Sensācijas” izrādē ļaunprātīgā nolūkā divas skatuves durvis tika ierīkotas veramas uz ārpusi un viena uz iekšpusi. Aktierus tas tomēr nespēja apmulsināt, un viens no skatuves nogāja ar visām durvīm.

Bez tam dzird, ka kliķe gatavojoties iestāties LAA. Sidnejas sabiedrības vārdā lūdzu šo mēģinājumu nesaudzīgi likvidēt. Mēs pieprasām kliķes locekļus neieļaut latviešu sarīkojumos, viņu vārdus svītrot no telefona grāmatām un derīgo trimdas locekļu sarakstiem, kas visā drīzumā iznāks Kanadā. Mēs gribam zināt, kādus soļus mūsu augstākā vadība spers, lai šo trumu no sabiedriskās miesas izgrieztu? Es lūdzu skaidrību!

* ALT viesojas Sidnejā.

* Ap šo laiku komunisti mūs sāka bombardēt ar avīzi *Par atgriešanos uz dzimteni*. No sākuma avīze bija krieviski, bet tad kāds funkcionārs bija attāpies, ka jārunā ar mums suņu valodā.

No 1958. gada mums sāka piesūtīt *Dzimtenes Balsi*. Uz vienu no aicinājumiem atgriezies plašajā dzimtenē es reaģēju AL tā:

Uzminiet, no kā es vakar saņēmu vēstuli?

“Aha!” jūs teiksit, “no Nodokļu departamenta!”

– “Nē!”

– “No policijas?”

– “Nē!”

Nu labi, ko es jūs tikdaudz mocīšu – atrakstīja pats Vjačeslavs Molotovs! Atrakstīja un teica, ka mani plašajā dzimtenē vajagot kā ēst. Grēkus Augstākā padome man piedevusi jau 1955. g. un brālīgās republikas mani sagaidīs, ja nu ne tieši ar masu demonstrācijām, tad ar sociālistisku sirsnību gan. Lāga zēns tas Vjačeslavs!

Es negribu lielīties, bet tikai aizrādīt, ka man grēkus piedeva ātrāk nekā Leonam Trockim. Pie kam Trocka kundzei bija krietni jālūdzas, kamēr Leonu iebāza atpakaļ Īsajā kursā. Es pat necēlu savas kapitālistiskās ausis, un Vjačeslavs piedeva pats. Protams, Trockim savā laikā iznāca vārdu pārmaiņa ar Ļeņinu sociālistiskos jautājumos. Man ar Ļeņinu nekādas vārdu pārmaiņas nav bijušas. Kad es sāku runāt, Iljičs jau bija iebalzamēts. Kā man, tā Trockim galvenās domstarpības iznāca ar zinātņu korifēju, kas mums ievārīja tik pamatīgas sociālistiskas ziepes, ka Leons aizlaidās uz Meksiku un es uz Austrāliju.

Bet tā kā Trockis ir atkal ieskaitīts komunistu pirmrindniekos, tad, ievērojot manu darbību PSRS laikā, arī es laikam bez Nopelniem bagātā tautas varoņa titula nepalikšu.

Proti, šogad paliek 16 gadi, kopš es sāku savas žurnālista gaitas kā klases sienas avīzes redaktors. Uzsākto darbu pārtrauca nacisti, kas mani, kā politiski neuzticamu personu, veselu gadu nelaida nevienā Rīgas ķīnītī. Kārļa Marksa nāves dienas atceres izdevumā redzamā vietā bija ievietots mans pašrocīgi sacerēts dzejolis:

Ap Kārļa Marksa kapa ranti

Vilksim sārtu zīda banti.

Vēl esmu Izglītības komisāram dziedājis priekšā “Ak, Aizbaikal tālais”.

Savam draugam Molotovam rakstīšu tā:

“Dārgais Vjačeslav! Tavu vēstuli saņēmu. Liesmains paldies! Gulēt gan aiz laimes nevaru – Urālu kalni, Mazūru lejas un voblas acupriekšā vien rādās.

Ak tad abi vecie puikas Josifs un Lavrentijs pagalam gan, ko? Nu bija jau arī laiks, bija jau arī laiks, Vjačeslav. Tu jau nu gan pats varēji ņemt valsts grožus rokā, meita izprecēta, būtu varējis pavaļoties, izlaist kādu riksi pa ārzemēm un ievākt medāļus. Diezgan, kā saka, esi gaisu ārpolitikā maisījis. Nedomā, ka es gribu teikt par Ņikitu ko sliktu, Dievs pas’, bet ir taču patīkamāk, ka pie šprīces kāds no pašu puikām.

Kas attiecas uz mājās braukšanu, vai tu domā, ja Josifs nebūtu sācis ālēties, es būtu kustējies no Latvijas ārā? Nē, balodīt, ar varu tev mani būtu jāaizved, ko tu, drošvien, arī būtu darījis. (Nu, neliedzies, neliedzies, Vjačeslav, arī Tavā galvā ir visādas ēvergēlības!)

Nu neesi slinks un atgrūd vēl pa rindiņai – pamēļosim!

*Ar sociālistisku sveicienu,
Tavs Uldis Siliņš.”*

Neatrakstīja.

Cik atceros, tad no sākuma avīzīti pārsūtīja uz *dīpīšu* pastkastēm vietējā komunistu partijā. Tad no Leipcigas sāka regulāri pienākt *Par atgriešanos uz Dzimteni*, joprojām krievu valodā, un vēlāk avīze ar to pašu nosaukumu bija pārtulkota latviski.

Rakstnieks Vilis Ešots, kura izdots žurnāls *Viesis* nebaudīja lielu popularitāti, pavisam atklāti pārgāja komunistu pusē. Kāds viņam bija no tā labums, nemāku teikt, jo latviešu sabiedrībā viņš kļuva par pāriju (nepieskaramo).

Komunistu medības uzsāka redaktors A. Šmits, apvainojot Adelaides teātra aktieri un sabiedrisko darbinieku P. Purkalīti, ka viņš ir komunist. Pauls bija iesūtījis kādu rakstu žurnālam *Viesis* vēl pirms Ešots bija apmetis kažoku uz otru pusi, bet tas bija nopublicēts *sarkanajā* periodā.

Pauls bija ļoti populāra persona. Es citēju no kāda raksta AL:

Visos 3 Austrālijas latviešu lielākajos centros ir pa labam jokotājam. Kāds Sidnejā Uldis Siliņš un Melburnā Mets Metums, tas adelaidiešiem Pauls Purkalītis. Tintes ziedu svētku apmeklētāji brangi dabūja izsmieties par Purkalīša, alias profesora Adarjāņa Asparāga lasīto referātu mīlestības tehnikas jautājumos.

Purkalītis sarūgtināts aizgāja no latviešu sabiedrības.

* Kopš pēdējā ieraksta dienas grāmatā ir pagājuši seši gadi. Laiks skrien, baidos, ka kādu rītu es pamodīšos ar sirmiem matiem. Vecie draugi pazuduši, bet gūti daudz jauni. Varbūt būtu pareizāk teikt – paziņas.

Skolas laiks, sevišķi Dedelstorfā, bija viens no jaukākiem manā dzīvē – pilns sentimenta, humora un *mīlestībām*. Kā gribētos atgriezt laika pulksteni atpakaļ. Es guļu savā barakas istabiņā. Ienāk Džons un saka: *Ei, vecais, beidz pampt!*, bet kalendārs rāda 1956. g. 9. novembri, un Džoņa vairs nav starp mums.

* Melburna ir mājas māte arī 6. Austrālijas Latviešu Kultūras dienām. Rīcības komitejas priekšsēdis ir prof. E. Dunsdorfs jeb *Duncītis*, kā viņu dēvē skautu kustībā.

ALT kopā ar MLB teātri un dejas kopu *Daugavieši* uzved A. Alunāna *Seši mazi bundzenieki* V. Štāla režijā. Notiek plaši koncerti, izstādes, referāti, kongresi un sanāksmes. Un, protams, KD balle! Apmeklētāju skaits aug.

Es esmu visu savu pulveri izšāvis Olimpiādē un sēžu mājās.

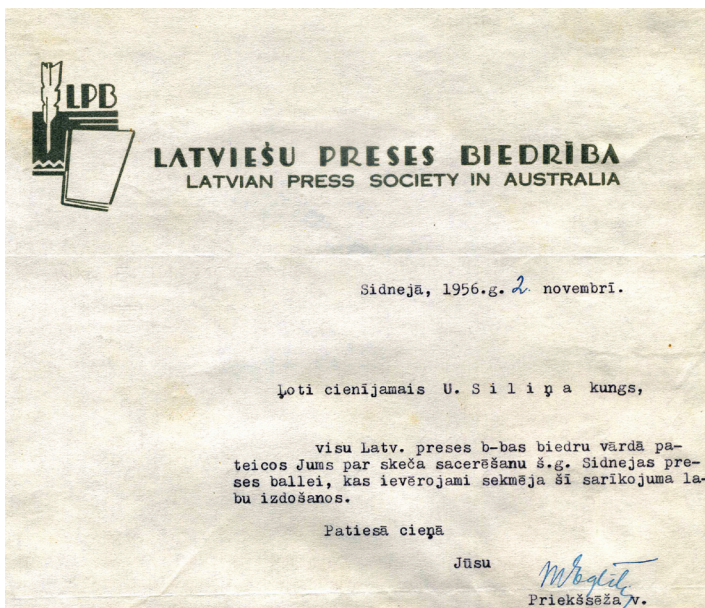
ES CAUR SAVU OBJEKTĪVU ŅEMU DABU – BEIGTU, DZĪVU...

Andrejs Eglītis viesojas Austrālijā. No kr. – Andrejs Eglītis, Margarita Biezaite un Voldemārs Dulmanis Latviešu namā, Adelaidē, 1956. g. martā. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.

Pieņemšana žurnālista A. Priedīša rezidencē Sidnejā, 1956. g.
No kr. – H. Sils, R. Zusters, A. Dūte, R. Birkmanis, Zviedrijas viesis, dzejnieks A. Eglītis, A. Priedītis, K. Freimanis. I. Sveilis, M. Eglītis. Attēls no SLT arhīva.

Latviešu preses biedrības pateicība Uldim Siliņam par skeča sacerēšanu preses balles uzvedumam.

„Uzmaniet savas cepures”

NĪNA PONOMAREVA IERADUSIES OLIMPISKAJĀ CIEMĀ

Mūsu Austrālijas redakcijas informācija

(Melburnā, U.S.) — „Uzmaniet savas cepures! Nīna ir pie mums!” — ar tādu virsrakstu viens no Austrālijas laikrakstiem pavēstīja krievu diskabolistes Nīnas Ponomarevas ierašanos Austrālijā. Pēc skandala Londonā, kur par 5 cepuru zādzību Nīnu sodīja ar 3 ginejām, austrāliešu publika un prese par biedreni Ponomarevu ir ļoti ieinteresēta. Pēc neapstiprinātām ziņām viņa Melburnā atlidojusi kopā ar 2 krievu diplomātiem, un tagad tiek turēta olimpiskajā ciemā aiz „dzelzs aizkara”. Krievi, norūpējušies par Nīnas bēdīgo slavu, pieprasīja, lai ar viņu apietos tāpat kā ar citiem olimpiskajiem reprezentantiem. Bet kur Nīna patlaban ir — krievi klusē.

Pēc vairākkārtējas stīvēšanās ap Ungārijas karogu — vispirms mastā bija padomju Ungārijas, tad brīvās Ungārijas nacionālās krāsas ar sēru lentēm — beidzot austrālieši izšķīrās par Ungārijas nacionālo karogu, noņemot sēru drapējumu. Ungāru vienības vadītājs Hegjs, — kas bija sporta ministrs Naģja valdībā — paskaidroja, ka viņš Budapeštā nekādas instrukcijas kara lietā nav saņēmis, un tādēļ no Darvinas devis rīkojumu pacelt nacionālās krāsas.

Lidlaukā bija sapulcējušies ap 2000 ungāru demonstrantu, kas dziedāja nacionālo himnu un sauca veco ungāru cīņas saucienu: „Cīnies līdz beidzamam elpas vilcienam!”

U. Siliņa feļetons laikrakstā *Latvija*, publicēts 1956. g.

Ēriks un Margarita Biezaiši latviešu daiļamatniecības izstādē Adelaides pilsētas namā (*Town Hall*), 1956. g. oktobrī. Attēls no Bērziņu ģimenes arhīva.